

MAGYAR KURIR.

Bécs, Kedden, Május' 27dikén, 1823.

Spanyol Ország.

Straszbürgba következő telegraphusi jelentés érkezett, mely Párizsból Május 14d. estvéli 8 órákor indult: „Marschal Moncey' Május 8diki tudósítása szerint, a' Gen. Lieut. Curial, Baró d' Éroles és Romagosa seregei, Minát Campredon felé úzték. Milans és Lobera osztályaik Ostalrichba vonulták - vissza. A' Marschalnak Gironában fekvő Előljáró-seregei, elfoglalták Santaconát, 's szinte Ostalrich' falai alá küldözik vizsgálódó csapatjaikat. Gen. Lieut. Donnadien Május 6d. ment-bé Vichbe, hol seregeinket örömmel fogadták a' lakosok.“

Az Etoile jelenti Bayonneból, hogy a' Gárda-seregek Apr. 29d. indultak onnan St. Jean de Luzon keresztül Vittoria felé. Ez az Ujság azt is reményli, hogy a' Francziáknak Madritba menetelek után, mely Május 20d. alkalmasint megeshetik, két híres spanyol Generálisok nyilatkozatnák-li magokat a' dolgoknak új rende iránt. A' Hít-árhada már 50,000 emberből áll.

Ugyan azon Ujság jelenti még a' Sz. Sebestyeni táborból Május első napjáról: „Ma érkezett-meg az itteni kikötőbe azon francia hajós osztály, mely az erősséget a' tengerre fekvő oldaláról ostromolja. Ez az osztály a' Centaurus nevű 74 ágyús lineahajóból, egy Briggből és két kisebb hajóból áll; a' 80 ágyús Colossust, mellyen egy 58 fontos ágyúból álló Bateria van, még ezután várják. A' Briggen érkezett Orosz Oberster Smitz. Ez

a' hajó békevitortákat vont - fel 's úgy jelent-meg reggeli tíz órákor Sz. Sebestyennél. Egész nap folytak az allúdozások ladikoknál fogva, mellyek a' Város és a' Brigg között egymást váltva jártak. Micsoda foganattal, még nem tudhatni; de mindenek jó reménységgel vannak. Tudva van, hogy Oberster Odonnel Sandor, ki a' Sandor Császár nevű Regiment vezére Sz. Sebestyénben, nagy szívességgel fogadtatott annak idejében az Orosz Birodalomban.“

Egy francia Fregát elfoglalt Corunanál egy kis spanyol hadi hajót, a' melly 5000 darab fegyvert 's egyéb hadi szereket vitt a' Cortesek számára.

New-Yorki levelek megerősítik azon hírt, hogy egy 24 ágyús spanyol hajót elvett egy francia három árboczos hajó. A' Spanyoloknak három millió Frankjok és igen sok indigójok, kosenilla-bogarak 's a' t. volt Cadix számára az elfoglalt hajón.

Straszbürgba Május 16d. estvéli 7 órákor, Párizsból ugyan azon nap indult következő telegraphusi jelentés érkezett:

Lerma, Május 13d. 1823.

A' francia Ármada folyvást megy Madrit felé. Ő kir. Herczagsége az Angoulemi Herczeg; ma érkezett ide Burgosból a' Tartalék-sereggel Marschal Oudinot, tegnap reggel rukkolt-bé Valladolidba, Előljáró-serege a' Douronál fekszik. Gen. Obertnek Május 14dikén kell megérkezni Almazanba (Soria és Sigenza között).

A' Május 16dikai Journal des Debats szerint, Mina Guerillákka változtatá seregét. Gen. Curial és d' Eroles által szorítottván, balra a' hegyek között vonult-el, ha hogy így Bergába eljuthatna, mellyet ha részére megnyerhet, 's a' Lobregat vize mentében akar lejjebb menni Barcelonának, Donnadieu keresztül vághatja az útját Manzerán által; ha pedig Salsonának és Belaguernek tart, akkor a' Molitor Armada - testének osztályaira kell neki bukkanni. Mina minden hadi készültek 's minden Lovasság nélkül marschirozik, 's a' mint látszik, csupán tüzelésre való sereket és eleséget hord magával. Marschal Monecy, Palamos' megszállásához készül, mellyet végrehajtván, nevezetes kikötő birtokába jut, 's táplálhatja általa a' Catalonai franczia Armadát.

Az Etoile jelenti, hogy a' d' Antichamp Osztályának Előljáró serege bérülkolt Valladolidba. Azt hiszik, hogy a' Generalissimus Herczeg Május 25dikére jut-el Madridba, hol Gen. Abisbal kész meghódolni. Gróf Amarante, Adjutánsával együtt Burgosba érkezett, 's újra ajánlotta seregének szolgálatját, mellyet Sanabria és Astorga között hagyott; de a' kir. Herczeg ismét megvetette ajánlását. Az említett sereg 5000 Gyalogból, 500 Lovasból és 6 ágyúból áll.

A' Moniteurnek Május 13diki Számja közöl a' f. h. 7diki Memorial Bordelaisból egy levelet, mellyet ez ismét a' Sevillai Apr. 4diki Espectadorból költsönözött. Ezen levelet Gen. Milans (az 1820diki Revolucionnak egyik fő részese és pártfogója) az első hadi sereg' (Catalonai) második osztályának nevében küldötte a' Királyhoz. A' levél minden datum nélkül van; hanem hihetőképén az utóbbi Miniszteri változás idején (Febr. 19d. Mártz. elsőjéig) íratott; a' melly változás azon-

ban még akkoráig sem hajtatott végre, minthogy az elbocsátott Miniszterek, nevezetesen San-Miguel, segítettén felekezetei által, a' Monarcha akaratjának ellenére is, mind ekkoráig megtarták tisztségeiket. Azt jegyzi-meg a' Moniteur, hogy csak maga ez a' levél, eléggé festi Spanyol Ország' szomorú állapotját 's szerencsétlen Monarcháját, 's historiai emlékeztére szolgálván amaz időpontnak, megérdemli a' közöltetést, a' mint következik:

„Szíre! Ha a' Haza' némelly gaz gyermekei, valamérségből és istentelenségből visszaéltek is constitutiós Királynak bizodalmaival, újra a' vas pálczát akarván nékie kezébe adni, 's a' többek között a' mostani Miniszterek' eltávoztatását javasolván; mi ellenben, Felségednek szeretett gyermekei, a' szabadságnak kedvellőji, 's a' Constitutio szent könyvének imádóji, kéntelenek vagyunk a' szerint mondani-ki minden tartózkodás nélkül az igazságot, a' mint az a' Nemzetnek, 's következősképen Felségednek is javára vagyon. Igen is Uram! szeretjük mi Felségedet; mint constitutiós Királyt, de nem mint Despotát. Ideje, hogy felnyitassanak a' szemei Felségednek; méltóztassék azért kegyesen meghallgatni jó Polgárainak szavokat, kik egyenesen azt kívánják, hogy a' nagyérdemű férjfiak el ne mozdíttassanak a' Státus' kormányától; ugyan is a' Felséged. Miniszterei, nagy emberelnek mutaták-meg magokat ezen nehéz környüállásokban, 's olyanoknak, kik valóságos igaz barátjai a' Constitutió-
nak, és irántok minden Polgárok bizodalommal viseltetnek.“

„A' mostani Minisztereket akarja a' Nemzet, minthogy csupán ezek érnek valamit. Kérjük Felségedet, hogy azon hűségtelen csopodár Tanácsosait, azon alacsony hízelkedőket, kik liberalis vért szomjúhóznán, a' Felséged palotáját istentelen

plánumaikkal fertőztetik, távoztassa két ezer mértföldnyire azon constitutiós trónustól, melyet mi szereztünk meg, 's reá Felségedet a' Constitutió szerint ülteték. Ha a' Constitutió kedvellőjinek lelkesedések megmentheté is Felségedet mindenköréig a' dolgoknak szomorú fordulásától, jöhet olly idő, mellyben Spanyol Ország 's constitutiós Királya, nem lehet majd többé olly szerencsés. Hanem mi, mintsem a' Nápolyi Király jobbjáinak sorsában osztozzunk, mind megöljük inkább a' hűségteleneket. Ne engedje magát többé Felséged haszontalan csalódások által elfoglaltatni. Nem megfajított kérdés az többé, miért kell Felségednek uralkodni; vagy constitutiós Király leszen Felséged, vagy megszűnik feje lenni a' Spanyol Nemzetnek."

„Végezetre, nem titkolhatja el Felséged előtt a' hadi Armada' 2d. osztálya, hogy lelkesedése a' szabadság' ügyében olly lépcsőre hágott, hogy mind azon két esetben, ha t. i. vagy ezen tartománynak utolsó perczén lévő lázszasztójával kell megküzdeni, avvagy pedig a' Felséged palotájába sietni, azoknak kihurczoltatások végett, kik ottan ellenünk büntetlen hadakoznak a' setében, mind ezen két esetben mondom, minden egyes tagja az Armadának tüstént kész visszamenni az Ebrón 's a' Manzanaras' partjaira sietni, hogy azon halálos sebeket megboszúlhassa, melyek a' legfőbb törvényeken, szemünk láttára ejtettek. Mennyivel többen lesznek ellenségeink, annál nagyobb elkésredéssel harczolunk mi. Ez azon szabad embereknek határozása, kik a' jelenvaló Ministerium' megtartását kívánják."

A' Journal des Debats ezt írja a' többek között Május 14d: „A' Mina Armadáját, kétté vágta Generálisaink, hadi forrásai által. Az egyik rész Holstreichba vette magát, a' másik, melyet

Mina személyesen vezérel, kéntelen vala a' Ter vize mentében felfelé vonulni, 's Curial, d' Eroles és Romagosa üldözik. Egész Catalonai Armadánk utána van Minának, mert Donnadiou, kiról annyiféle költemények szárnyaltak, bérükkolt Vichbe, a' lakosoknak örvendezése közben. Mihez kezd Mina ezen kétségbeesett helyzetésében? Megütözik e, vagy megadja magát, avvagy a' hegyek között osztalja-szélyt seregeit? mind ezt rövid időn megmutatja az idő. — A' kiknek titkos kívánságok oda megyen ki, hogy bár valami szerencsétlenség érné Armadánkat, azt is kell egyszersmind kívánniok, hogy Anglia bontsa fel a' Neutralitást. Az Orosz Birodalom seregeket von egybe Lengyelországban, és így, mondják amazok, had kerekedik Európában. — Kerekedett e azért, hogy tavaly nevezetes Armadát gyűjtött egybe a' Pruth' partjain? Szint' úgy elenyészik majd ez a' reménység is. Angliának nincs, 's nem is leszen semmi oka arra, hogy felbontsa a' forma szerint kijelentett Neutralitást. Akkor osztán csak arra kell majd kinek-kinek magát határozni, hogy Europa' békességét, Spanyol Ország' szabadságát, és azt hogy Francia Ország' a' Nemzetek között megtartotta a' maga rangját, türelmes lélekkel szenvedje."

A' Morning Herald, egy anglus útonak tudósítását közli Május 5., a' ki Sevillát Apr. 17d., Madridot 24d. hagyta el, 's sok nevezetes környülállásoknak szemmel látó tanúja volt. Minthogy azonban azon környülállások már ismeretesek a' Publicum előtt; ezennel a' tudósításhól, csupán a' következő, mint a' közelebbi dolgokkal inkább egybenfüggő pontokat közöljük:

„Esty éli tizedfél órakor érkeztem Burghosa, 's általadván Passusomat, melyet a' Fogadós' szava szerint, visáltatni kell

az újonan beállott Igazgatási tiszti-hivatalnál, alig vetem-le köpenyegemet, midőn egy spanyol Adjutáns egész lelken-dezve előáll 's hozzám így szól: „Az Ó-Castilii Fő Kapitány Ó Excja látta az Úr Passusát 's igen kívánja ismerni is az Urat.“ Nem is gondolkozván jó formán a' dologról, 's azon hiszemben lévén, hogy ez a' Fő Kapitány a' Reggioi Hercege, a' hívást el nem fogadám, azzal mentvén magamat, hogy éppen vacsorálok, 's azonban igen is megfáradtam. De az Adjutáns ismét ott termett 's most már szinte parancsoló hangon kezde szölni. Ekkor már magam is annak rendi szerint megmondtam, hogy nem megyek, megjegyzvén egyszermind, hogy Anglus vagyok, 's annál fogva Marschal Oudinotnak abbéli felsőségét nem ismerem-meg, melly szerint engem a' magánál való udvarlásra kényszeríthessen. Ekkor ketté vágta beszédemet az Adjutáns, mondván, hogy nem Marschal Oudinot, hanem Don Carlos Odonnel kívánna látni, kit csak mostanában tisztelte-meg a' valóságos Igazgató az Ó-Castilii Fő Kapitánysággal. Mire mennék ő hozzá is, mondám; előre is tudom, hogy tőlem tudakozódní kíván, én pedig feltettem magamban, hogy senkinek sem felelek egy kérdésére is. Erre az Adjutáns eltávozott, 's néhány minuta múlva, Passusommal jött-viszsa, 's csaknem esdeklő hangon kért, mondanék neki valamit a' Királyról. Nincs semmi baja, mondám, egyebet róla nem tudok. Igen közel a' Fő Kapitány' lakása, mond újra a' Tiszt, 's ha megengedném, elki-sérne hozzá. Bizonyos kíváncsiság, hogy azt az Odonnell megismerhessem, ki Insurgens Vezér korában olly nevet szerze, 's a' Tisztnek lejjebb bocsátott tónusa arra vevének, hogy engedék kérésénck. Egy régi szabású setét épületbe menénk, 's ottan találám Odonnell az első emeletben. Egy Tiszt 's még két vagy három sze-

mély a' kandalló előtt ültek, a' Fő Kapitány, egy éltes ember, kicsiny képe erősen megjelelve, ki viselőjében semmi különös eleganciával nem bír, egy asztal mellett állott. — Elébe vezetvén Adjutánsa, angulusul szólított-meg: „Az Úr Anglus?“ — Az vagyok — „Elküldöttem a' Passusát, akadály nélkül folytathatja útazását.“ Ezen szavakat fél álmos fővel mondta, 's a' mécs is szinte kialudt már előtte; én pedig engedelmet kérvén netalán lefektében gátoltam, 's jó éjszakát kívántam. Csudálkozván az Adjutáns, hogy egy szót sem kérdéz a' Királyról a' Fő-Kapitány, újra azon tárgyra akara fordítani a' beszédet. Hanem én csak jó éjszakát kívántam, és odébb allek. — Különösnek tetszett nekem, hogy Passusomat, mellyet Madridban Gróf Abisbal, mint constitutiós Kormányzó visált, a' testvére mint Ó-Castilii royalista Kormányzó vizsgálta-meg! — Hallám, hogy Burgosban 's a' környékben 10,000 ember felszik, 's az Angoulemi Hercege oda rövid időn megérkezik. Egy győzedelmikapunak állása alatt vive el útam, melly a' Hercege elfogadására készítették. Micsoda lélek uralkodik a' lakosok között, késő éjjel lévén a' dolog, arról semmit sem tudok. Különben Burgosról tudva van, hogy soha sem szított nagyon a' Constitúcióhoz.

„Burgostól Vittoriáig, minden valamire való faluban francia seregek feküdtek. Minden faluban találtam olyanra, a' ki örvendett a' Franciaák' bérükkolásán. „Szegény nép!“ gyakran hallék illy megjegyzést „soha sem is volt a' Constitúció' pártján, mert általa nem is nyert soha semmit. Miolta az újra eléállítatott, vége leve minden békességnek, 's a' Franciaákat szívesen látják, mer mindent kész pénzen vesznek.“ Megjegyezték továbbá, hogy a' Constitúció olta, egy-mást érték a' haramiak az Országnak ezen

részében, 's a' Francziák megérkezésciel mind azok eltűntek. Igaz is, hogy az Igazgatás' gyengesége, 's a' rendes Policzájának nem léte, az előbbeni Igazgatás felforgatása oltá, minden gonosztévőlnék szabad mezőt engedett; hanem azt vak okoskodásnak tartom, hogy ezen gonoszokat a' Constitutióra akarják háritani."

„La Pueblán túl egy egész Regement Gyalog kir. Garga Regementen mentem keresztül, mellyet a' nevezett falu és Vittoria között találtam-elő. Úgy látszik, szép ifjú emberek; nagy falka ökor követte őket, melly az Ármada' táplálására való volt."

„Vittoriában teljesen organisalva 's munkásságban találtam már a' hajdani Igazgatást. Saraccintól Irunnig egészen fel van forgatva a' Constitutió és a' constitutiós tisztí-hivatalok, 's a' tisztségek az ideig-óráig való Juntától költsönözik hatalmokat. Vittoriában sokan fejeér köteleket hordoznak, royalistai gondolkodások' bizonyosságául. Nyüzsoétek a' városban a' katonák, kiknek számok valami 10, vagy 12.000re-mehet, 's Madritba szándékoznak. Az Angouleme Herczeg és Quesada folytában itten mulattak. Merino valami expeditióra ment-ki. Az igazság hozza magával azt is említenem, hogy a' francia katonákat mindenütt egész bizodalmassággal látám a' spanyol lakosokkal társalkodni, 's ez azt láttatik mutatni, hogy eddig-elé úgy fogadtattak Spanyol Országban, mint barátok. A' dolog nincsen nagyítva, legyen bár mi az oka. Azon sok pénz, mellyet az Ármada forgásba hoz 's ottan hágy, alkalmasint nem a' legkissebb oka lehet ezen jelenésnek. Továbbá az sem szenved kétséget, hogy sokakat, a' kik eddig hatalmasan védették a' Constitutiót, most Bajonét-hidegletés kezd rázni. De egyszersmind nem kell elfelejtenem említeni azt is, melly szerint hallottam példákat reá, hogy némelly

helyt egyenesen kinyilatkoztaták magokat a' lelkesedett Constitutiósok az idegen seregek ellen, még pedig a' hol ezek nem is álmotdák volna."

„Vittoria és a' Pyrenacumok között, több gyalog és lovas Regementeket találtam-elő, a' mellyek általjában pompásan valának öltözködve. Irunban annyi volt a' Pattantyússág, hogy csak alig tudék keresztül-batolni. Volt alkalmatosságom a' seregeknél aralkodó fenytéket 's azoknak csinos voltokat tapasztalni és bámúlni, 's a' mint hallik, valósággal magok némelly Veteranus Tisztek is beszélik, hogy ez az Ármada egy a' legpompásabbak közül, mellyek valaha Francia Országból kimarschiroztak."

„A' Cortesi gyűlésnek megnyittatása után (Sevillában), a' mint hallik új Ministerium választatik, 's feje Calatrava leszen. De a' ki csupán azon feltétel alatt fogadja-el a' hivatalt, hogy tüstént alkudozások kezdődjenek — 's ez olly feltétel, melly szükségesképen a' mostani Cortesek' elosztatásokat vonja maga után. Morillo nehezen gyűjthet egybe 3 vagy 400 embernél többet. Nincs pénze, 's sokan azt is hiszik felőle, hogy nem aludott még el benne egészen a' Királyság ügyéhez vonszó szeretet."

„Cadixban minden órán vártak egy hadi hajót O' Gorman Úrral, ki az angulus kereskedők itéletének kielégítése végett, a' kötésnek megerősítését vigye-meg a' spanyol Igazgatásnak. Azt mondják, azon hadi hajó Cadixban marad, hogy azon esélben, ha a' környúlaltások Anglia' részéről azt kívánák, a' Királyt és familiáját felvehesse."

„Francia Ország és Spanyol Országnak azon külső részei között, mellyeket a' francia seregek megszállottak, soha sem volt két esztendő oltá olly bátorságos a' járás-kelés, mint mostanában. Csupán Madrit és a' francia Lineák között jár

rendetlenebbül a' posta, mint ezelőtt. Burgosig francia posta jár lóháton, hol a' levél - táskát a' spanyol Posta - kurir veszi által. Ettől olykor-ollykor elveszik a' táskát a' Pardoban az Abisbal seregei, 's sok leveleket felszaggatnak."

A' Moniteur a' következő cikelyt közli a' Május 7diki Memorial Bernaisból: „Egy az Armada' Előljáró-seregénél lévő Generalisnak magános-levéle jelenti, hogy Segoviát és Valladolidot odahagyják a' constitutiós seregek, 's a' mieink rövid időn megszállják, 's eddig talán már meg is szállották. — Más levelek azt erősítik, hogy a' Sevillai lakosok erővel magokévá tették Ferdinand Királyt 's Madritba viszik-viszsa, hova, a' mint hallik, egy időben érkezik-meg az Angoulemi Herceggel. — Azt is beszélik, hogy Abisbal kész meghódolni 5, vagy 6000 emberből álló seregeivel.

Egy Bayonnei levél jelenti Május 10d: „A' Najade nevű Brigg 's még két más hajó, hadi szerekkel terhelve ide megérkeztek, a' Spanyol Országba rendelt 8 millió Frank kész pénz, jó kíséret alatt indult-el. A' mint hallik, az Armada számára szükséges-élelemnek nagyobb része, ezentúl magában az Országban vásároltatik. — Az az orosz Tiszt, ki Sz. Sebestyénbő ment, hogy a' Commendánsnak Cepitulatiót ajánlana, Oberster (mint feljebb is említettük); de alig mutató magát, azonnal jelt vett a' várból, hogy távozzon. A' meleg nálunk csaknem kiállhatatlan."

Egy levél azt jelenti Perpignánból Május 7d., hogy egy francia osztály megverekedett Vich alatt a' Constitutiósokkal. Száz fogoly, két zászló, egy puskaporoszekér, 's a' sereg' táborig muzsikája, kerültek a' Franzia' kezére.

Oly parancsolatok adattak-ki, hogy a' mindenkor előbb nyomuló egész Ar-

mada Május 25d. mind együvé - jöjjön Madrit előtt 3 mérföldnyire. Alkalmasint Május 24d. rulkolnak-bé Madritba.

Francia Ország.

Egy Apr. 23d. határozásnál fogva, Gen. Bouchu nevezetett a' spanyol Armadánál a' Pattantyússág Fő Directorának.

A' Carignani Herceg, ki önyállalkozott fővel kíván az Angoulemi Herceg alatt szolgálni, Livornón keresztül, megérkezett Francia Országba.

A' Telegraphus Directora Chappe nyugodalomra tétetett, 's helyette más nevezetett-ki.

Ő kir. Hercegsége a' Monsieur ezor Frankot adott a' Pichegrunak állítandó emlék-oszlopra.

Lillében következő napi parancsolat tétetett közönséggé: „Tizenhatodik hadi osztály. A' Hadi Miniszter Ő Excja azt tapasztalta, hogy némely rossz indúlatuak azon hamis hírrel is kedvetlenítik az Országban benn maradt Tiszteket, hogy a' rangbeli előlépések egycdül csak a' Pyrenaeumi Armadabeliek számára tartatnak. Ő Excja reám bízta, adnám tudokra az alattam lévő különbféle seregeknek, hogy a' hadi Departement' Actáji között olyféle rendszabás nem találtatnék, melly csak legkissebb okot adhatott volna is ezen hírre, és hogy Ő Felségének soha sem vala czélja, hogy seregei között, mellyek hozzá egyforma hűséggel és engedelmességgel viseltetnek, legkissebb különbséget is tegyen. — Marquis Jumilhac."

A' Journal des Debats így ír: „A' spanyol Fő Consulnak Machado Úrnak kiadattak Passusai, 's egyszerre indúl London felé. A' Párizsban tartózkodó Spanyolok parancsolatot vettek, hogy ezen Fő-városból, három nap alatt takerodjanak-ki."

Nagy Britannia és Irlandia.

Az Alsó-háznak Május 7diki ülésébe 22 kérelmek adáltak - bé a' rabszolgaságnak teljes eltöröltetése iránt, az anglus Coloniákban.

A' Courier szomorúan jelenti Május 13d., hogy Irlandia állapotja olyanná lett, melly az Igazgatásnak valósággal igen nagy gondot ad. Az onnan jövő tudósítások napról napra kedvetlenebbek. — Az ezelőttvaló napi levelében közölvén némelly észrevételeket Irlandia' állapotjáról a' Courier, ezen szavakon végzi beszédét: „Még meg lehet szabadítani Irlandiát; de ha ezen szerencsétlen Ország még csak néhány hetekig, vagy talán csupán néhány napokig, jelenvaló állapotjában hagyatik, úgy Angliára nézve elvész, 's csak ollyba lehet tartani, mint valamelly hadi Gárnizont, avagy fegyveres tábort.“

Nollekens Kőfaragónak (ki igen fősvény volt), bizonyosabb tudósítás szerint nem 300,000 font Sterlingje maradt halála után, hanem csak 150,000 font, 's Ó Felségének is éppen nem testált 50,000 fontot.

Spanyol Amerika.

Amerikai Ujságok szerint, Yturbide országlása ismét vége felé közelget.

Éjszak-Amerikai egyesült Státusok.

A' New-York National-Advocate című Ujság „Cuba“ feljűlírás alatt következő cikkelyt közli: „Mínthogy az Európai újabb történetek következtetésében, Cuba szigete vagy általadatott már Nagy Britannianak, vagy rövid időn általadatott, 's ezen általengedésnél fogva, nem kedves vendégek leszen az Egyesült Státusoknak a' tengerpartokon; szükségesnek

tartottuk a' Cubai nép' figyelmét, egy Proclamatióval annak helyheztesésére 's a' jövendőkre vonni. Bár mi következtetésesei legyenek is ezen sziget általadásának; tőlünk az okosság, Politica és bátorság azt kívánják, hogy azt a' magunk részére el ne foglaljuk. Ezen vélekedés, bölcs megfontolás' és vizsgálás' foganatja.“

B é c s.

Ó Cs. K. Felségek, nyári mulatások' helyéül az idén a' Laxenburgi kerti palotákat választották, a' hova f. h. 22d. délután Cs. K. Fő Hercege Ferenczel mentek ki. A' Cs. K. Korona Fő Hercege, Mária-Anna Fő Hercegnével már az előttvaló nap kimentek ugyan oda. Kiket követnek Május 31d. a' Salernói kir. Hercege, felséges Hitvesével együtt. Mária Luisa Fő Hercegné Ó Felségét, a' Parmai Hercegnét is várják ugyan oda a' jövő hónap első napjaiban.

Ó Cs. K. Felsége Febr. elsőjén hozott kegyelmes határozásánál fogva Oswald István Urat, a' kir. Magyar Udvári Kamara Előülői Titoknokját, a' Cameralis dolgokban jelesen kimutatott szolgálataiért 's azok által szerzett érdemeiért méltóztatott Magyar Nemesi rangra minden taxák elengedése mellett kegyelmesen felemelni.

Május' 26d. a' Státus-papjrosainak közép-árrok:

Státus Kötelező levele 5 pCtmal Conv. P. 82 5/16; Ugyan az 2 1/2 pCtmal —; Sorvonásos Költsön 1820ról 100 f. C. P. —; Ugyan az 1821ről 100 f. C. P. — —; Bizonyítás 1821d. Költsönről 100 ftért C. P. Bécs Városi Bankó Obligatiók 2 1/2 pCtmal 37 1/4; 100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban, 1 Bank-Actia 915 for. C. P.

L i t e r a t u r a.

Mátisfalvi Göffy László' háznépének Hóra' pórhadá miatt esett romlása. Elédta M. Göffy Borbála 's tb. Anyanyelven legelső segédkönyv Hóra' pórhadának históriájára. Pest, Szubuly György Könyvárosnál. 1823. 8. l. 72. Dévavár rajzával. (Borítékban és képpel kötve 1 f. 30 xr. V. Cz.)

Borzadra emlékezünk-meg Erdélynek azon gyászos évére, midőn a' vad szolga; urának igáját többé türni nem akarván, gyűjtva ölje 's rabolva önté ki dühös bosszuját, 's urodalomra jöni almadott. Minél nevezetesb e' veszedelem a' megtámadtatott hon' újabb históriájában: annál kedvesebb minden sugár, melly reá vettetik; 's íme, illy tekintetbe veendő a' jelen munkácska, melly nem lévén közönségnek írva, annál nyiltabban szöll, 's egy derék nemzetségnek romlását tárgyaván, a' lázzadóknak egyéb tetteikről is nyilt és bizonyos képet hágy magunknak festenünk.

Részvevője volt az ádáz cselekedeteknek az íróné, ki csak fíjainak kérelmeiktől ösztönöztetvén, festé le egyszerű de eleven tollal azt, a' minék önmaga szomorú tanúja volt. Kitanúlni, mi vadan bántak uraikkal a' zord oláhok; 's az írónéval kiáltjuk-fel: a' zenebonában milly iszonyatosan kegyetlenkedik azon nemzet, melly magát a' béke' idején ki nem mivelte! Több vonásokat fedez fel az elmelő olvasó az Oláhok' characterükben, 's szánakodásra ébred, hogy a' szerencsétlen századok illy mélybe süllyeszték azon fajt, melly a' nyers de nem alacson Romaiaknak testvére volt. Gondolkodásmódjuk tökélyesen kiismerszik. Ki a' könyvet időtöltésül olvassa, az sem tendi-le elégedetlen; mert igazakat tár-

gyaván, mélyebben hathatja-meg az érzést, mint olly némelly Románok, mellyek erővel is ki akarják a' részvételt csavarni. — Végre a' Nyelvész is örömmel látja, mi helyesen hajtogatja az erdélyi honlyány az ígéket, távol azon magyartalanságoktól, mellyeket erővel akart egy nem régen elhunyt Grammatikus helyesé tartatni. A' szenvedő ígék — csak egy esetet kifogván — mindenütt eredeti 's helyes egyszerűségekben használtak, czáfoltatására egy hajdan nagy publicummal díszlett Grammatikának. Sok észrevéteket tehet a' Philolog; 's ezekből: korányig, lap 65; a' most mondta m hó' 4. l. 9; estteledik l. 23; felebb belebb l. 33; tíz versen (ízben) l. 57. 's tb. fog valamit vonhatni. Aztán némelly erdélyi szöllások: sebbel lobbal! reg olta estig! Ki fogja most jussal roszszalhatni a' seb (celeritas), reg (mane) substantívumokat. Illy syntaxis: az ők mozdulatokat, l. 27. az ők városok, l. 43. 's tb. Látjuk azt is, mi könnyen botlik a' szokás, melly sokaknak bálványok: „péntekre virradólag -- csukott be“ melly szószakban a' virradólag a' csüszött ígének adverbiuma, 's hát tedd így: virradtkor, virradóra, 's tb. Néhelyt a' mult idő' formativuma a' harmadik személyben e vel iratott, p. o. kezdődött; ez sehol szokásban nem lévén, ugy gyanítjuk, hogy máslinek idéttlen e-vágya által csüszött-be; 's némelly nyelvi jegyzetek is vannak, mellyek nehezen folytak a' szerzőné' tollából.

Referens reményli, hogy ezen kisdöd munka azon álláspontból szemléltetve, mellyet kíván, méltó hogy igen sok olvasókat nyerjen; 's ez által a' kiadó Könyváros Úr is nagyobbakra ösztönöztessék.

Pest, Apr. 1823.

Sch. F. J.